

تورک یوردی

ناشری : تورک یوردی .

مدبری : شمس امین .

۲ تشرین ثانی ۱۳۳۸

۲ جلد

صافی ۲

تورکلر بر روح ملی آریورلر

۵

باشی ۲۱ نجی ساییده

مملکتک داخلنده چالیشمق ایستین مجددلر ، یاشایه بیلیمک ایچون کورنمهیه ، متواضع داورانیه مجبور ایدیلر . فعالیتلری ادبیات ولسانیات ساحهسینه حصر ایتدیلر ، فنونی تعمیم ایتمک ، شعرى هرکس آکلایه بیلهجک حاله کتیرمک ، عوامی صنایع نفیسهدن ذوق آلاجق وجهله یوکسلتمک اوزره اوغراشدیلر . رجوق سنه لر یاریسده یاشامش اولان شناسی ، بومقصد اوغراشده ، « تصویر افکار » ی تأسیس ایتدی ، و جریده سی موفقیّت عظیمه قزاندى . شناسی ، زماننده بوتون رسمی وثیقه لریک و بوتون تورکجه کتابلریک یازیلوبده اوقونورکن ایچندن جیقلمه سی امکانسز ، سوسلی ، طنطنه لی ، ادعالی ، عقلاجه اسلوبه قارشى غایت شدید تعرضلرده بولندی ، موهوم آهنگ تقلیدیلر ایله وزن وفکرک مهم مطابقی آرقه سنن قوشهرق باشلری دون . بک اسکی دیوانلرله توزلو لغت کتابلرندن نادر و قیمتدار اسم وصفلر قازوب جیقارارق جتین اثرلری سوسله یین سوزم اوکا محررلری سهام استهزاسنه هدف اتخاذا ایتدی . شناسی ساده ، آجیق و بوتون کلمه لری آرا و قومشلی خلقک آکلایه بیلهجکی بر لسان قوللاندی . شا کردی . نامق کمال غیرت و نشاط ایله میدان مجادله یه آتدی ، و مفتونی اولدینی فرانسز ادبیاتک وضوح منقحیت و ساده لک بک چوق رومان ، درام و اشعار یازدی .

اولیای امور ، رجال دولت ، یاشالر ، سرای ارکانی و سائر کنیدیله یینه ، یعنی خواصه آریالق ظن ایتدکلری اسکی ادبیاتی مدافعه یه قالدیلر ، مجددلرک اوکنه مانع لری بیغمق ایستمدیلر ، فقط بوتون بوتشیشلر پیوده ایدی . خلقک قیدسزلغنه رغماً ، شناسی و کمال غایبه کامله قازاندیلر . محررلرک اکثریسی علی العجایب وقارما قاریشیق اولان لسان علمادن واز کچمشدی ، لغاتک خارق العاده برکتیدن متولد اطباب ، طنطنه الفاظ کی بوش کوزه لکلر ترک اولندی .

آرتق کورولتیلی ، نه دینک ایسته دیکی بلیر سز بر سوری کله وجهلری ،
یکدیگرینک آرقه سی صره دیزمک ایچون دکل ، بر فکر افاده ایتک ایچون
یازی یازیلایه باشلانیوردی .

بوصرهدده متابع بر لغت علمی ، شمس الدین سامی ، عثمانلی دیلینک لغاتی
جمع وتلفیق ایتدی ؛ جودت پاشا ایسه صرف ونحو قواعدینی استخراج ایله بر
کتاب تألیف ایله دی . بر آرزو کره بروسه لی طاهر بک عرب متفکر و محرر لری
دنیلن ذوات آره سنده اساساً تورک اولان برچوق کیمسه لک موجود اولدیغنی
میدانه چیقارارق ، عرقداشلرینک علمی و ادبی استعدادلرینی اظهار ایتدی ؛
نجیب عاصم و آرقداشلری ، اورال - آلتای لهجه لرینی و علی الخصوص ایچوننده
اک زنگینی اولان چغتای لهجه سنی تتبع ایتدی لک بومساعی عثمانلی تورکلرینک
عصر لرجه کوجبه لکلریله ضعیف لشمش ، پارچالانمش ، یمالانمش اوله رق بیک
بلا محافظه ایده بیله کلری لسانلرینی تقویه و احیایه خیلی خدمت ایله مشدر .

لکن دور سابق افکار منوره اصحابی سکوته محکوم ایتشدی . صاحب
زمان اولانلر ، فعالیتدن اورکیورلردی . محررلر صوصیور ، غزته لر ایسه
آنجق الطاف حکمداری ایله سلامق رسم عالیمسی یازیورلردی . غزته جیلق
صنعتی برنوع حافظه او یوننه انحصار ایتشدی : مطبوعاتک بحث ایده بیله جکی
حوادثه موافق باصمه قالب جمله لری چابوق بولمق ، یاخود هر مقام ورتبه یه
خاص واستعمالی لایتغیر القاب و اوصاف آلاینی طوغری تنظیم ایتک .

اختلالدن برقاچ بیل اول ، بعض محرر لر شناسی - کمال مکتبینک مجددلک
غوظسنی تکرار میدانه چیقارارق ، جان چکیشمن ادبیاته یکی بر حیات نفح
ایده بیله جکز صاندیلر . ساده لک دردی بونلرده افراطی بولمشدی . بونلر لسانی
عربدن ، عجمدن قورتارمق استیورلر ، وبوتون سامی و ابرانی کله لری قوغمق
ایچون عظیم بر غیرت صرف ایدیورلردی . بونلر ساده لک طرفدارلریدر ،
موافق بر تورک کله سی بولناما مقدن ناشی ینه عربجه تعیر ایله افاده اولندیغنی
اوزره بونلر « تصفییه جیلر » در . بونلرک آرزولری ، امللری نجیب عاصمک
اوقدر مدح و اطرا ایتدیکی اسکی صاف تورکجه یه دونمکدر . لکن ، عوام

دیلنک کفایتسز لکسندن ناشی تصفیہ جیلر، حقیقتدہ یکی بر لہجہ تأسیس ایدیورلردی۔ بعضاً یکی بر لغاتی یا هیچ یوقدن احداث ایتک، یا خود عرقک بشیکی آلتون طاغک یماجلرندہ یاشایان اقوامدن استعارہ ایلہمک لازمکیوردی۔ بوندن باشقہ، غیرتورک عناصردن آیقلاغش برتورکجہ، اخلاقیات، مافوق الطبیعیات و فلسفہ بہ متعلق مفہوملری افادہ بہ قادر اولامیہ جقدی۔

«اقدام» جریدہ سی، بر مدت باش محرری جودت بک قلمیلہ یازیلش تصفیہ جی اسلوبندہ مقالہ لر نشر ایتدی۔ از میرک «آهنک» و «خدمت» ی، نجیب عاصم و عمر سیف الدین تأثیریلہ اوج دیلدن طویلانمہ تورکجہ یی اورتادن - قالدی رفق تجربہ سندنہ بولندیلر۔ هر طرفہ، بوکا بکزر تشبثلردہ بولونان محرر لر ظهور ایتدی، لکن بو حرکتدن دوغان محصولاتک آزانی، «تصفیہ جیلر» ک بویوک خضا ایتش اولدق لریخی کوستریر، برادیاتی برقچ یوز کلمہ واونلرک افادہ ایدہ بیلدک لری سادہ و صافدلانہ افکار ایلہ غدا لند بر مق، یاشامق امکان خارجندہ در۔

مراجعت ایدہ جکلری لغت لک آزانی اوکنده الک جرأتیلر بیلہ اعلان مغلوبیت ایلہ دیلر۔ بونکلمہ برابر دکرلی برشاعر، محمد امین، یوانده ثباتکارانہ دوام ایتدی و بو کوزده موفق اولیور۔ محمد امینک اشعاری شکل و ماهیت اعتباریلہ تورکدر واکثر یا خوش و او یغوندر۔ شاعر، اسکی حیات ملی یی مؤثر صنعتیلہ تصویر ایدر۔ محمد امینک کنج لردہ عندندہ موفقیتی غایت بویوکدر، اختلالدن بری کنج لک بک دیگلمن و حرمت ایدیلن بر استادی اولمشدر۔

۶

۱۳۲۴ سنہ سی تموزینک اونودیلز کونلرندن بری تجدد ملی حرکتی آرتق حاضرلق و تشکیلات دورندن جیقدی۔ اوزمانہ قدر کیزلی و جسارتسز مطبوعاتی استیلا ایدیور، مجموعه لری اشغال ایدیور، مناقدہ جیلری و باشقہ هر نوعدن محرر لری جذب و بلع ایدیور۔ تجدد ملی، منور فکر لری دائمادوشوندریور، دولت آدم لری نک نظر دقتلریخی جلب ایلہ یور، مملکتدہ کی غیرتورک عناصری ده بر آزر راحتسز ایتمکدن خالی قالمایور۔

تصفیه جیلرک نحوی و لغوی ملتپرور لکری ا کثرت خلق عندند آ کلاشیلوب سویله مه مشدی . بونکله برابر ، عثمانلیق و اتحاد اسلام حرکتلرینه موازی اولان تورکلرک اتحادی (اتحاد اترک) فکری ، تصفیه جیلقدن نشأت ایتمشدر . بوفکرک ناشری (protagoniste) قافقاسیالی تورک [۱] محرری یوسف آق چوره در . یوسف آق چوره ۱۹۰۹ (۱۳۲۵) [۲] سنه سندن اعتباراً ، مطبوعات صحائفنده ، عثمانلیق و اتحاد اسلام سیاستی چوروتورک ، ریوزنده کی بالجمله تورکلرک اتحادینی توصیه و مدح اییدیوردی [۳] او تورک عرقی روحنی اوزاق ماضییه و کنیش بر ساحه یه یایمق ، اوروچی منابع اصلیه سنه دالديره رق طاوولامق ، قافقاز ، سیریا ، توران یا بلا سنک قاردهش قوملرینه طیا به رق قوتلندیرمک ایستور . بر اثرنده دیورک :

عثمانی ایمبراطورلنی تورکلرینک ، بوکون دیندن غیری رابطه لری یوق . تورک برلکنک حصولیه اولر بربرلرله قایناشه جقلمر ، آرالنده صاغلام بر رابطه ملیه حاصل اوله جق . منسوب اولدقلری ملت ، اوزمانه قدر مجهول بر قدرت اکتساب ایده جک . تورک ملتی ، ایمبراطورلنده کی مختلف الجنس عناصر اسلامیه بی تمیل ایلجه جک . آسیا ایله شرقی اوروپانک میلیونلرجه تورکلرینی برلشدیرن تورک برلکنده ، ژاپونلرک صاریلر عالمده اوینادقلری رولک عیننی عثمانلیلر اوینایا جقلمر . میلیونلرجه تبعه سنک استانبول نقوذی آلتنده بولنمه سنی بالطبع استه میه جک اولان روسیه نک احداث ایده جکی موانعه رغماً ، قورقنچ رقیبیرینه ایقاع مشکلات ارزوسنده بولونان دولتلرک تشویقاتنه نائل اوله جق بوامل مکملاً حصول پذیر اوله ییلور . اوزمان تورکلرک افق رؤیتی کنیشلنیر . تاریخلری آرتق فاتحلمر ، سلیملر ، نفی و کاللره منحصر قالماز ؛ اوغوزلری ، چنکیزلری ، تیمورلری ، قارابیلری ، ابن سینالری ده احتوا ایدر . [۴]

- [۱] آق چوره اوغلی قافقاسیالی دکل قزانی شمال تورکیدر .
 [۲] آق چوره اوغلنک عثمانلیق ، اتحاد اسلام و تورکلک سیاستلرندن باحث ایلک اثری ۱۹۰۹ ده دکل ، ۱۹۰۴ مصرده تورک غزته سنده باصلمشدر .
 [۳] آق چوره اوغلنک اثرنده عثمانلیق سیاستنک عدم امکافی کوستریلیور ، فقط اتحاد اسلام سیاستی چوروتلییوردی .

[۴] موسیو ریزال ، بونلری « اوج طرز سیاست » دن آماش ، فقط بعض نقطه لرده محرر افکارینه تماماً نقوذ ایده مه مشدر . بناء علیه اصلنی عیناً آشاغییه درج ایتیه بی موافق بولیورم :

« توحید اترک سیاستنده کی فوائد کمنجه ، ممالک عثمانیه ده کی تورکلر هم دینی ،

اوصره لرده تائيس اولونان بر جمعيت ، « تورک درنكى » بالواسطه تورک برلکسه خدمت ايدر . بو جمعيتده يکي تورکيه نك ايللىرى کلنلىرى واردى . رجال دولتن ، مبعوثلردن و محررلردن برخيليسى اوکا يازيلشدى . حقيقى بر انجمن دانش اولاييله سيچون ، يالکيز بر صفت رسميه سى ا کسيكىدى . جمعيتك مقصدى ، تورکار طرفندن و تورکار حقنده يازيلش كافة آتارى قيد و جمع ايتك کي عظيم برايش يايقمىدى .

جمعيت اسكى ويكى و نائق موجوده يي تدقيق ايله ايشه کيريشدى ، بونلردن حيات مليه نك شکل قديمى ارانه ايدن برلوحه استخراج ايتك و تورک قومنت

هم عرقى روابط ايله پک صيق ، يالکيز دى اولقندن صيق برلنه جک و اساساً تورک اولاديني حالده بر درجه يه قدر تورکلشمش عناصر سائر مسله ده ا زياده تورکلک تئل ايدنه جک و هنوز هيچ تئل ايتشمش و فقط وجدان مليرى بولغايمان عناصرده تورکلشديريله بيله جکدى .

« لکن اصل بويوک فائده ، ديللرى ، عرفلرى ، عادتلرى وحتى اکثريتک ديللرى بيله بر اولان و آسيا قطعه سنک بويوک برقسيله اوروپانک جهت شريفه سته ياييلش بولونان تورکلرک برلشمه سته و بويله جه ديگر بويوک ملتلر آره سنده محافظه وجود ايدنه بيله جک عظيم بر ملت سياسيه تشکيل ايله لرينه خدمت ايديله جک و اشبو بويوک هياتده تورک جمعيتلرينک اک قوى ، اک مترقى واک متمدنى اولد ييچون دولت عثمانيه اک مهم رولى اوينا يه جقمى . وقوعات اخيره نك فکره کتيرديکي اوزانجه بر استقبالده وجود پدير اوله جق بياضلر و صاريلر عالمى آره سنده بر تورکلک جهانى حصوله کله جک و بوجهان متوسطده دولت عثمانيه ، شمدى ژاپونيانک صاريلر عالمده ايفا ايتک ايسته ديکي وظيفه يي درعه ده ايله جکدى . (« اوج طرز سياست » — صيفه ۲۸ ، ۲۹) « ... خريستيان دولتلردن يالکيز برينک ، روسيه نك مسلمان تورک تبعه سى وارد ، بوجهتله منافى اقتضاسى تورکلرک برلشمه سته چاليشه جق يالکيز بودولتدر . باشقه نصارا دولتلرينه کانجه ، احتمالکه بعضلرى روسيه منافعه مضر اولد ييچون بو سياستى ترويج بيله ايدرلر . (« اوج طرز سياست » — صيفه ۳۰)

« ترک » (بو مقاله نك ايلک اوکجه باصلدينى غرته که مقاله اوکا بر درجه يه قدر اعتراض ققلى در) ايچون تورکلک ماضى عسکرى ، سياسى و مدنيسى يالکيز خداوندکارلردن ، فاتحلردن ، سلیملردن ، ابن کالاردن ، نغبلردن ، باقيلردن ، اوليا چلبيلردن ، کالاردن تشکيل ايديبور ، اوغوزلره ، چنگيزلره ، تيمورلره ، اولوغ بکلره ، فارابيلره ، ابن سينالره ، تفتازى و نوايلره قدر وارميبور . (« اوج طرز سياست » صيفه ۳۱ ، ۳۲)

سیجیه حقیقیه سنی ، بوتون اوصاف اصلیه سیله میدانه چیقارمق استیوردی .
 بوسورتله ملتک یکی طوغان مدینته بر استقامت حرکت تعین ایدیش اوله جقدی .
 جمعیتک ناسر امکاری اولان مجموعه یه نجیب عاصم ، ولدچای ، بروسه لی
 طاهر و آتوان طغر کی عالمی ، محمد امین ، احمد حکمت کی شاعر لر اشتراک
 ایدیوردی .

« تورک درنکی » یورغون اللره تودیغ اولونمش حیاتی ، بک مستعار
 اولدی . بوجمیتک انظار دقت عامه یی جالب ایدم ییلمک ، اکثریت خلقه قدر
 کیدن یولی آچمه مقتدر اولمق ایچون ، کنج ، آتشی وغوغاجی قادن محروم
 ایدی . مجددلره الزم اولان شدت ، اونک خوشنه کیتیموردی .

دیگر بر هیأت ، « تورک یوردی » مجموعه سنک اداره و تحریر هیاتی ،
 خلقه نفوذ و خلق آره سنده تورک برلکی ایدم آلی نشر ایدم ییلمک افتداری
 دها زیاده حائز کورویور . « تورک یوردی » ، یوسف آق چوره طرفدن
 اداره اولنیور . بوجمعه مطبوعاتده و دارلقون کنجلی آره سنده عظیم بر
 هیجان تولید ایدی . « تورک یوردی » تورک اقوامک احوال اقتصادی لرینی ،
 تاریخلرینی ، اخلاق و عاداتلرینی ، لسان و ادبیاتلرینی تدقیق ایدیور . عرقک
 صاعلام روحی ، ساده ، فقط مرد و نجیب حسیاتی کوسترن حکایه جکر نشر
 اولنیور . محمد امین ایله دیگر شاعر لر ، تورکلرک صاف صحرا حیاتلرینی ، آر
 و عسکر طبیعتلرینی ترم ایله یورلر . تورانک اصلی تیپلری ، چاغلایان دره لر
 کنارینه ، نادر آغاجلی اورمانلر یانته تورولمش بابا چادرلری ، اوزرلرنده آت
 و قویون سوریلری اوتلایان یوکسک اوتلی چایرلرده اجداد قبیله لرک یواش یواش
 کوچلری ، بوتون میراثلری جان چکیشن آتاک آئندن تسلیم آلمش یالین
 فلنجدن عبارت اسکی تورکلرک یکیمز شجاعتلری ، نهایتسز فدا کارلقلاری ،
 اوشورلرده خاطر لاتیلور ، احیا اولنیور . چنکیز و تیمور ، طرفکیرانه یازیلش
 تاریخلرک اسناد ایتدیکی وحشت و شدتلردن تنزیه ایدیلدی . مجموعه تک بر قسمی
 فافقاسیاده ، له ناهری (وولغا اوله جق) ساحلارلرنده ، تورکستانده ، ایرانده
 نسلداشلره تخصیص اولمشدر . مجموعه محررلرینک هدی ، دیلک تصفییه سنی

استيورلر ، غايت صاف بر توركجه ايله افاده مرام ايدىيورلر ، وغير تورك منبعلاردن
آلغه كلهلرلى اتمق له فقيرلشن ديللرلى ، ياقوت ، اويغور و نوظايجه دن ، حاسلى
اورال - آلتاي لهجه لرلىك هېسندن آلغه كلهلرله زىنكىنلشدر ييورلر [۱]

پشمى

مؤلفى : پ . رزال

مترجمى : ت . ي

توركلك شئوى

۱۳۲۸ سفرى (مابعد) — كچن اون بش يكرى كونك و قايى عثمانى تاريخنه
سويغله اوقونه جق صحيفه لر علاوه ايدىمدى . عثمانى دلاورلرلىك قلنج و سونكولرلنده
پارلادىغى يازديغىز اميدك ايشىنى ، - هيات ا - هيج آرمادى : درت بر اطرافى
صاران دشملر ، حربك باشندن برى هپ ايلرولييورلر . بولغار ، پاختىزك قبولرى
اوكنه كلىدى ، صربله يونان سلايك و مناستر حواليسنده آل له و بره جك كپى بوليور .
آنجق وظيفه لرلى حقيله ايفا ايدن ايكي حدود قلعه مش ، اشقودره وادرنه ، يوزىمى
آغارتيور . ويزه - لوله بورغاز محاربه سى ده ، شرف عسكرىمى بردوجهيه قدر قورتاردى .
بو بويوك ميدان محاربه سنك بيطرف شاهدرى ، عسكرىمى ، ضابطلرلىك ، قوماندانلرلىك
تعييه منطقه سنده اى حركت ايندكلرلى سويليورلر . هله كنج ضابطلرلىك يوزده الى
شهيد و بره جك قدر فداكارلرلىله وطنى و مى « ايدى آل » صاحپ اولدقلرلى آبات
ايتشلردر . فقط نه فائده كه او محاربه دن سوكرده ينه رجعت ايدن بى اولدق .
بك آجى بر حقيقتى اعتراف ايدى جك قدر مردلك كوسترلم : بوكونه دكچن حربده
غالب كلن بى دكلز . استخفاف اينديكمى سودجى بولغارلر ، دوموز چوبانى صربلر ،
حتى ميخانه جى يونانلر بى . بى يوز ييلدر هېسنه افنديلك ايدن عثمانلرلى يكدلر .
خياللىك بيله آلاميه جنى شو حقيقت ، اكر بوسجوتون اوله مش ايسه ك ، كوزىمى
آجديره جق ، ذهنمى سالم دوشنجه لره سوق ايليه جك شدتلى بر شمار اوله بيلير .

[۱] محرر افندى ، بوراده خيالىنه فضله سربستلك و برمش : « تورك يوردى »
بوتون تورك اولايان كلهلرلى فعلاً آتمادى كپى ، اويله بر نظريه ده قبول ايتش دكلدر .
ياقوت ، اويغور ، نوظاى ، كلهلرلىك استعمال مسأله سى ايسه ، و قاييه اصلا مستند
اولايان بر حكمدر . - مترجم .